

Johanna Karimäki vihr

Kirjallinen kysymys koulutustakuusta ja vaikeasti vammaisten nuorten koulutuksesta

Eduskunnan puhemiehelle

Hallitus leikkaa tänä vuonna massiivisesti ammatillisesta koulutuksesta, yhteensä 190 miljoonaa euroa. Se tietää suurta heikennystä ammatilliseen koulutukseen ja erityisesti lähiopetukseen, joka on ammattiin opiskelemisen kannalta keskeistä. Opposition välikysymyskeskustelussa ammattikoulujen rahoituksesta opetusministeri Grahn-Laasonen (kok) painotti koulutustakuuta, jonka mukaan jokaiselle nuorelle löytyy jatkokoulutuspaikka. Tavoitteen toteutuminen tuntuu utopistiselta, kun jo tänä päivänä moni jää vaille jatkokoulutuspaikkaa. Kun hallitus vielä leikkaa neljänneksen ammatillisen koulutuksen rahoituksesta, tuntuu liki mahdottomalta, että jokaiselle saadaan turvattua jatkokoulutuspaikka. Ihmisläheistä toimintaa ei voi tehostaa samalla tavalla kuten robotiikassa. Jo tällä hetkellä joka viides alle 25-vuotias nuori mies on vailla työtä tai koulutusta. Kaikkein kipeimmin säästöt kohdistuvat kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin, vammaisiin nuoriin.

Ammatillisen koulutuksen reformi on yksi hallituksen kärkihankkeista. Siinä uudistetaan koulutuksen ammatillisen koulutuksen rahoitusta, ohjausta, toimintaprosesseja, tutkintojärjestelmää ja järjestäjäjärakenteita. Mutta miten se huomioi vaikeimmin kehitysvammaisten mahdollisuudet jatko-opintoihin? YK:n vammaissopimuksen 24. artikla edellyttää mahdollisuutta koulutukseen kaikille. Onkin iso huoli erityisen haavoittuvista lapsista ja nuorista, jotka vaativat erityistäkin erityisempää opetusta. Näiden nuorten mahdollisuus ja oikeus jatko-opintoihin näyttävät unohtuneen keskusteluista. Tänä vuonna tehtävät leikkaukset osuvat kipeästi vammaisiin nuoriin, jotka tarvitsevat erityistä tukea opetuksessa.

Sellaiset nuoret, jotka eivät ole fyysisen tai psyykkisen terveydentilansa vuoksi integroitavissa lähikouluun, vaativat hyvin erityisiä opetusjärjestelyjä huolella suunnitellussa oppimisympäristössä. Tällä hetkellä näillä nuorilla on yksi ainoa jatko-opintomahdollisuus. Nämä ovat niin sanotut TELMA- (työhön ja itsenäiseen elämään valmentavat) opinnot.

TELMA-koulutuksen erikoisuus on siinä, että sen kestoksi määritellään 1—3 vuotta. Joka kevät siis arvioidaan, onko koululla vielä annettavaa nuorelle vai onko kaikki taidot jo hiottu huippuunsa. Tämän koulun käytyään heillä ei ole enää oikeutta käydä muita kouluja. Kysymys kuuluu, kuka ja millä valtuuksilla on oikeutettu päättämään, että oikeus koulunkäyntiin päättyy.

Tämänhetkiset säästöt osuvat tähän koulutusmuotoon jo nyt niin, että opetuksenjärjestäjistä esimerkiksi Keskuspuiston Ammattiopisto joutuu lopettamaan kolme TELMA-opetusta antavaa yk-

Kirjallinen kysymys KK 158/2017 vp

sikköä. Yhteensä aloituspaikkoja vähennetään 30, mikä on 10 % koulutuspaikoista. Lisäksi vastaaisuudessa koulutusta tarjotaan pääsääntöisesti vain yhdeksi vuodeksi. Tämän jälkeen niillä onnekailla, jotka ylipäättään tähän koulutukseen pääsevät, on edessään loppuelämän taival päivätoiminnoissa, jotka tavallisesti ovat näiden nuorten tarpeisiin aivan liian heikosti resursoituja.

Vuosittain perusopetuksensa päättäneistä vammaisista nuorista iso osa jää ilman jatko-opintopaikkaa. Koulutus on kuitenkin tärkeä perusoikeus. Myös vaikeasti vammaiset voivat kehittyä omalla tahdillaan ja oppia uusia asioita koko elämänsä ajan, jos siihen annetaan mahdollisuus.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Tullaanko ammatillisen opetuksen reformissa, jonka tarkoituksena on uudistaa koko ammatillinen koulutus, huomioimaan vaikeimmin kehitysvammaisten ammatillinen koulutus ja

miten hallitus aikoo turvata riittävät TELMA-opinnot vammaisille nuorille sekä mahdollisuuden elinikäiseen oppimiseen vammaisille?

Helsingissä 21.4.2017

Johanna Karimäki vihr